

Dorota Lis-Staranowicz, Małgorzata Augustyniak

Wstęp

Szekspirowską frazę – *Świat wyszedł z formy*, coraz częściej możemy odnieść do naszej rzeczywistości. Skala i tempo zmian, jakich obecnie doświadczamy, skłania do pytań o znaczenie prawa jako czynnika regulującego i stabilizującego życie społeczne. Jeden z postulatów sformułowanych na gruncie wewnętrznej moralności prawa Leona Fullera mówi, że dobre prawo nie powinno zmieniać się zbyt często. Dotyczy to zwłaszcza fundamentów danej kultury normatywnej. W systemie prawa stanowionego fundamenty te tworzą przepisy hierarchicznie najwyższych aktów. Wyznaczają one porządek ustrojowy, organizują proces legislacyjny, określają zakres praw i wolności obywateli, formułują też zasady i wartości, jakim prawo oraz instytucje publiczne powinny służyć. W europejskiej kulturze prawnej wartości związane z kategorią godności człowieka należy uznać za stałe punkty odniesienia, pozwalające ocenić słusność działań państwa oraz określić kierunek interpretacji dotychczasowych oraz powstających regulacji. Respektowanie, umacnianie i rozwijanie praw człowieka jest podstawowym zadaniem państwa. Z kolei zmieniająca się rzeczywistość stawia przed nami nowe problemy i nowe pytania o prawa człowieka. W związku z tym „Zagadnieniom praw podstawowych” została poświęcona Ogólnopolska Konferencja XLII Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego zorganizowana przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (dalej: UWM w Olsztynie).

Decyzję dotyczącą tematyki konferencji, a także jej organizacji przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie UWM w Olsztynie podjęto jesienią 2019 r., podczas XLI Zjazdu. Wówczas nie można było

przewidzieć zbliżającej się epidemii Covid 19. Ograniczenia z nią związane stały na przeszkodzie spotkaniu polskich konstytucjonalistów w dniach 22–24 września 2020 r. w Olsztynie. Z uwagi na istniejące przeciwności XLII Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego nie odbył się w pierwotnie przewidywanym czasie, jednak nie został też odwołany. Ostatecznie ustalono nowy termin na 5–6 listopada 2020 r. oraz dostosowano jego formę do zaistniałej sytuacji epidemicznej. W wyznaczonych dniach odbyła się wirtualna konferencja, w której udział wzięło ponad 120 konstytucjonalistów, reprezentujących wszystkie ośrodki akademickie w Polsce.

Ogólnopolską Konferencję LXII Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego otworzył Prorektor UWM w Olsztynie prof. dr hab. Jerzy Jaroszewski, następnie gości powitał Przewodniczący Rady Uczelni prof. Marek Chmaj oraz Dziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. UWM. Z kolei dr hab. Dorota Lis-Staranowicz, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie, wspominała zmarłych Kolegów, którzy tworzyli doktrynę prawa konstytucyjnego w Polsce. Przedwczesna śmierć prof. Wojciecha Orłowskiego (zm. 30 listopada 2019 r.), wieloletniego Kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, odebrała nam przyjaciela, kolegę i świetnego konstytucjonalistę. Prof. Marian Kallas, który formalnie nie był pracownikiem katedr prawa konstytucyjnego, ale zajmował się dziejami polskiego konstytucjonalizmu w UMK w Toruniu oraz UKSW w Warszawie i był częstym gościem zjazdów, odszedł 6 czerwca 2020 r. W LXII Zjeździe nie wzięły też udziału prof. Waldemar Wołpiuk (zm. 17 października 2020 r.), wieloletni pracownik Instytutu Nauk Prawnych PAN oraz prof. Jan Galster (zm. 23 lipca 2020 r.), wieloletni kierownik Katedry Prawa Europejskiego UMK w Toruniu oraz były pracownik Katedry Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie UWM w Olsztynie. Uczestnicy konferencji minutą ciszy uczcili pamięć zmarłych.

Część merytoryczna XLII Zjazdu składała się z trzech sesji. Konferencję otworzył prof. Mirosław Granat (UKSW) referatem pt. *Godność wobec praw człowieka w nieliberalnym konstytucjonalizmie*. Wystąpienie prof. Marka Zubika (UW) dotyczyło *Starych i nowych wyzwań ochrony*

praw człowieka. W sesji drugiej referaty wygłosili: dr hab. Monika Florczak-Wątor, prof. UJ (UJ), pt. *Rozwijanie konstytucyjnych standardów ochrony praw podstawowych – teoria i praktyka* oraz dr hab. Marcin Dąbrowski (UWM), pt. *Stosowanie a przestrzeganie przepisów II rozdziału Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. – ujęcie horyzontalne*. Sesja trzecia obejmowała wystąpienie dr Iwony Wróblewskiej (UMK), która przedstawiła referat pt. *Przeciwdziałanie dyskryminacji na podstawie przepisów tzw. ustawy równościowej*. Z kolei dr Kamila Doktor-Bindas (KUL) przybliżyła problem *Prawa do czystego powietrza*, zaś dr Marzena Laskowska omówiła zagadnienie *Skargi konstytucyjnej w dobie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym*. Konferencję zamknął przygotowany przez prof. Leszka Garlickiego referat pt. *Standardy rzetelności wyborów w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*.

Mimo wszystkich przeciwności, obaw o sens wirtualnej konferencji oraz jakość połączeń, XLII Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego *on line* przebiegł pomyślnie. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem młodszego pokolenia konstytucjonalistów. Na docenienie zasługuje wybór i różnorodność treści prezentowanych przez prelegentów oraz ożywiona dyskusja. Organizatorzy składają serdeczne podziękowania wszystkim referentom oraz uczestnikom, zwłaszcza tym, którzy obecni byli do końca konferencji. Szczególne podziękowania kierujemy pod adresem Redaktora Naczelnego i Kolegium Redakcyjnego Przeglądu Konstytucyjnego za możliwość opublikowania konferencyjnych referatów na łamach czasopisma.

Dorota Lis-Staranowicz – dr hab., kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie, WPiA UWM w Olsztynie, numer ORCID: 0000-0002-2118-3761.

Małgorzata Augustyniak – dr, adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie, WPiA UWM w Olsztynie, numer ORCID: 0000-0002-5958-1992.